

Tillsynsvägledningsplan 2023 - 2024

Miljöenhetens planerade
tillsynsvägledning enligt Miljöbalken
Uppdaterad 2023-02-15

Länsstyrelsen
Västerbotten

Titel: Tillsynsvägledningsplan 2023-2024
Utgiven av: Länsstyrelsen Västerbotten 2023
Text: Länsstyrelsen Västerbotten
Bild omslag: Bildbyrån Mostphotos
Adress: Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå
Telefon: 010-225 40 00
E-post: vasterbotten@lansstyrelsen.se
Internet: www.lansstyrelsen.se/vasterbotten
Diarienummer: 1346-2023

De som medverkat i beslutet

Tillsynsvägledningsplanen har beslutats av Miljöenhetens chef Magnus Langendoen. Planen har tagits fram av miljöenhetens tillsynsvägledningsgrupp med miljöhandläggare Daniel Knutsson som föredragande.

Kopia till

Västerbottens kommuners miljöförvaltningar

Innehållsförteckning

De som medverkat i beslutet	3
Kopia till	3
Bakgrund	5
Syfte och målsättningar med tillsynsvägledningen	5
Omfattning och avgränsning av Länsstyrelsens tillsynsvägledning.....	6
Behov av tillsynsvägledning	7
Miljötillsynsstrategin.....	7
Genomförande av planerad tillsynsvägledning	7
Samordning av den operativa tillsynen	7
Regional miljösamverkan.....	8
Stöd och råd till de operativa tillsynsmyndigheterna	8
Uppföljning och utvärdering av den operativa tillsynen	8
Uppföljning av genomförd tillsynsvägledning.....	9

Bilaga 1 – Aktivitetsplan 2023-2024

Bakgrund

Tillsynsvägledning enligt miljöbalken styrs av miljötillsynsförordningen och är en förutsättning för att det decentraliserade tillsynsansvaret i kommuner och länsstyrelser ska fungera och att miljöbalken tillämpas likvärdigt över hela landet.

I miljötillsynsförordningen framgår att:

- Tillsynsvägledande myndigheter, inom sitt vägledningsområde, ska ge tillsynsvägledning i fråga om tillämpningen av miljöbalken, föreskrifter meddelade med stöd av miljöbalken och EU-förordningar.
- Tillsynsvägledande myndigheter aktivt ska verka för samordning och samverkan i frågor om tillsynsvägledning.
- Tillsynsvägledande myndigheter på statlig central nivå, inom sitt vägledningsområde, särskilt ska ge stöd till länsstyrelsernas tillsynsvägledning till kommunerna. Vägledningsområden framgår av 3 kap. miljötillsynsförordningen.
- Länsstyrelsen ska ge tillsynsvägledning i länet. I länsstyrelsernas tillsynsvägledning ingår att ge kommunerna stöd för att utveckla tillsynen.

Syfte och målsättningar med tillsynsvägledningen

Tillsynens övergripande mål är att säkerställa att miljöbalkens mål om hållbar utveckling och laguppfyllelse följs. Tillsynsvägledningen ska skapa förutsättningar för en likvärdig, effektiv och rättssäker tillsyn som bidrar till att säkerställa miljöbalkens syfte. Genom tillsynsvägledning ska förutsättningarna för det operativa tillsynsarbetet hos kommunerna förbättras.

Av miljötillsynsförordningen 17 § framgår att länsstyrelserna ska ha en plan för tillsynsvägledning som ska omfatta en period om två år. Planen ska ses över minst en gång varje år och utöver det vid behov. Av planen ska det också framgå hur myndigheten har tagit hänsyn till tillsynsstrategin.

Syftet med tillsynsvägledningsplanen är att tydliggöra de tillsynsvägledande aktiviteter som Länsstyrelsen avser att genomföra under 2023 - 2024.

Aktiviteterna delas in med utgångspunkt i tillsynsvägledningens två delar:

- Stöd och råd till de operativa tillsynsmyndigheterna

- Uppföljning och utvärdering av den operativa tillsynen

Mer detaljerat så är Länsstyrelsens mål att:

- Genomföra en aktiv tillsynsvägledning inom de områden där Länsstyrelsen har operativt tillsynsansvar, genom råd och stöd i sakfrågor i olika samverkansformer och direkt till berörda handläggare.
- Inom de områden där Länsstyrelsen inte har operativ tillsyn, t.ex. inom små avlopp och hälsoskydd, är målet att underlätta samverkan, samordna centrala informationsinsatser samt ge stöd i sakfrågor.
- Stärka kompetensen för såväl erfarna som nya inspektörer i kommunerna.
- Följa upp att kommunerna har tillräckliga resurser så att tillsynen täcker grunduppdraget.
- Vara ett stöd för kommunernas strategiska arbete med tillsyn enligt miljöbalken.

Omfattning och avgränsning av Länsstyrelsens tillsynsvägledning

Länsstyrelsen har i många fall samma tillsynsvägledande ansvar gentemot kommunerna som de centrala myndigheterna. I dessa fall har de centrala myndigheterna huvudansvaret hur författningar ska tolkas. Länsstyrelsen har också ett vägledningsansvar för regeltolkning direkt riktat mot kommunerna, men svarar även för samordnande och uppföljande vägledning i länet.

Denna tillsynsvägledningsplan är miljöenhetens och inte hela länsstyrelsens tillsynsvägledningsplan. Det finns även andra enheter på länsstyrelsen Västerbotten med ansvar för tillsynsvägledning.

Vi genomför tillsynsvägledande insatser i form av råd och stöd för de områden där vi själva är tillsynsmyndighet. Inom områden där vi själva inte har tillsynsansvar har vi inte ambitionen att upprätthålla spetskompetens, men vi tillsynsvägleder i den mån vi har möjlighet. I övrigt samordnar vi informationsinsatser och kan genomföra seminarier tillsammans med centrala myndigheter.

I bilaga 1 finns de aktiviteter som är planerade inom vår tillsynsvägledning. Aktivitetsplanen kan innefatta samordnade tillsynsprojekt och träffar, stöd och råd samt uppföljning och utvärdering. För varje aktivitet finns bland

annat en kort beskrivning av upplägg, vilken del av länsstyrelsens miljöenhet eller kontaktperson som är ansvarig och om möjligt, tidpunkt för genomförandet. Det framgår även om aktiviteterna genomförs genom samverkan med andra grupper/enheter.

Behov av tillsynsvägledning

Vi arbetar kontinuerligt för att identifiera behov av tillsynsvägledning, bland annat utifrån gällande regleringsbrev, aktuell lagstiftning (nya lagar, större ändringar), angelägna miljömålsåtgärder i regionala åtgärdsprogram samt påvisade erfarenheter från kommunbesök, överklagningsärenden och handläggartreffar. Vi ställer också frågor till kommunerna kring vilket behov de ser av vägledning.

Miljötillsynsstrategin

Under hösten 2021 fastställdes den nationella miljötillsynsstrategin. Strategin är framtagen i samverkan mellan Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Jordbruksverket, Socialstyrelsen, Energimyndigheten och Svenska kraftnät. Strategin är indelad i sex tillsynsområden med olika fokusområden inom respektive tillsynsområde. Strategin påverkar innehållet i planerna för tillsynsvägledning för åren 2022–2025 som tas fram av de centrala myndigheterna. Strategin kan komma att påverka inriktningen på den planerade tillsynen för kommunerna och därigenom behovet av tillsynsvägledning.

Vid val av aktiviteter i tillsynsvägledningen för 2023 har länsstyrelsen beaktat den nationella strategin för miljöbalkstillsyn. Flera tillsynsvägledande aktiviteter har valts ut utifrån de tillsynsaktiviteter som Naturvårdsverket har föreslagit för 2023. I många fall handlar det om att länsstyrelsen anordnar digitala uppstartsmöten för att uppmärksamma kommunerna på de föreslagna tillsynsaktiviteterna och att stötta för att komma i gång med det arbetet.

Genomförande av planerad tillsynsvägledning

Samordning av den operativa tillsynen

En del av tillsynsvägledningen innebär att samordna den operativa tillsynen. Vi deltar i och ordnar seminarier och konferenser samt deltar i olika nätverk

och genomför regionala tillsynsprojekt med olika fokusområden, bland annat inom ramen för regional miljösamverkan.

Regional miljösamverkan

Viss del av vår tillsynsvägledning sker genom Miljösamverkan Västerbotten. Miljösamverkan Västerbotten finns till för att stärka samarbetet inom samhällsbyggnadsfrågor mellan länets kommuner. Länsstyrelsen har sedan våren 2021 tagit över Region Västerbottens roll som samordnare för Miljösamverkan Västerbotten. Som en del i miljösamverkan kommer miljöenheten att lansera en samverkansyta med syfte att möjliggöra för kommunerna att utbyta erfarenheter och frågeställningar inom skilda sakområden.

Utöver Miljösamverkan Västerbotten finns det annan regional miljösamverkan med befintliga nätverk där olika kommuner i länet ingår. Där ställer länsstyrelsen gärna upp att delta vid träffar utifrån förfrågan från kommunerna beroende på aktuella frågeställningar kopplat till tillsynsvägledning.

Stöd och råd till de operativa tillsynsmyndigheterna

Utöver riktade aktiviteter enligt tillsynsvägledningsplanen ger vi löpande stöd och råd via telefon, e-post och hemsida, både vid efterfrågan och på eget initiativ. Vi har också skapat en ny samverkansyta ”Miljösamverkan Västerbotten” som kommer att utvecklas under året. Där ska kommunerna kunna ställa frågor, dela dokument m.m. Träffar anordnas även i länsstyrelsens regi. Under de senaste åren har mer fokus lagts på kortare digitala träffar. Detta är en utveckling som vi kommer att fortsätta med. Återkommande fysiska träffar är endagskonferensen Miljödagen och tvådagars Miljödagar som alterneras vartannat år. Under dessa träffar försöker vi sätta ihop ett program där både länsstyrelsen och externa föreläsare deltar. Vi försöker då även att bjuda in andra centrala tillsynsvägledande myndigheter.

Se bilaga 1 för planerade aktiviteter 2023-2024.

Uppföljning och utvärdering av den operativa tillsynen

Vi följer löpande upp samt utvärderar den operativa tillsynen genom kommunbesök och granskning av den överlåtna tillsynen. När vi utvärderar den operativa tillsynen tittar vi på olika delar ur ett flertal aspekter. Det kan handla om exempelvis resursfrågor, utredningar om tillsynsbehov, register, tillsynsplanering, tillsynsmetoder och uppföljning/utvärdering av tillsynsmyndigheternas egen tillsyn.

Utifrån uppföljningen görs en bedömning av det sätt som den operativa tillsynsmyndigheten genomför sitt uppdrag. Resultatet kan också användas för att utveckla och stötta tillsynen och tillsynsvägledningen.

Under 2021 gjordes ett omtag inför kommuntillsynen utifrån att kommunerna i länet under 2020 hade svarat på en enkät med ett antal grundläggande nyckelfrågor, bland annat om kommunernas organisation. Utifrån svaren i enkäten, samt Naturvårdsverkets enkät om kommunernas tillsyn har Länsstyrelsen påbörjat tillsynen utifrån en prioriteringslista. (se bilaga 1, ”Kommunbesök: Uppföljning och utvärdering inom miljö- och hälsoskyddsområdet”).

Uppföljning av genomförd tillsynsvägledning

Länsstyrelsen sammanställer tillsynsvägledande aktiviteter som genomförts i samband med årsredovisningen. Tillsynsvägledningsplanen uppdateras och revideras senast 31 januari varje år. Målsättningen framöver är emellertid att kommunerna ska få se förslag till aktiviteter för nästkommande år tidigare inför det att de börjar sin egen verksamhetsplanering på hösten.

Bilaga 1 - Aktivitetsplan 2023-2024

Aktivitet	År 2023 och 2024	Upplägg	Målgrupp	Tid för genomförande	Ansvarig grupp eller person på miljöenheten	Samverkan
Miljöenhetens stöd och råd till tillsynsmyndigheterna						
Vattenverksamhet: Genomföra tillsynsvägledningsaktivitet med Skellefteå och Umeå kommun	2023 2024	Tillsynsaktivitet med olika teman utifrån behovsbedömning/önskemål. Kommunerna får tillfälle att lyfta särskilda frågor som de vill få vägledning kring.	Umeå och Skellefteå kommun	Normalt sett årlig träff på Länsstyrelsen men även digitala träffar	Land och vatten (vatten)	
Vattenskyddsområden och vattenuttag: Stöd och råd inom frågor som berör vattenskyddsområden och uttag av grundvatten	2023 2024	<p><u>Allmänna insatser:</u> Ge vägledning kring processen med att revidera och upprätta vattenskyddsområden samt söka tillstånd för vattenuttag. Vägledning ges parallellt till kommunernas huvudmän och till kommunernas miljö- och hälsoskyddsenheter.</p> <p><u>Riktade insatser:</u> 2-3 digitala träffar per år med olika teman utifrån behov och önskemål. Kommunernas miljö- och hälsoskyddsenheter får tillfälle att lyfta särskilda frågor som de vill få vägledning kring. Samtliga kommuner erbjuds möjlighet att delta, även om flera kommuner inte har tagit över tillsynen över vattenskyddsområden/vattenuttag. Detta för att öka kompetensen och intresset. I länsstyrelsens ordinarie tillsyn av vattenskyddsområden erbjuds även kommunerna att</p>	Länets kommuner	Löpande	Land och vatten (vatten)	

		närvara vilket ger en bild av hur tillsynsarbetet praktiskt kan utföras.				
EBH/föreorenade områden: Norrlänssamverkan - Skypemöten med kommunerna om föreorenade områden	2023 2024	Utförs i samarbete med Västernorrland, Gävleborg, Jämtland och Norrbotten. Fortsatt samarbete med norrlänen och anordnande av Skype-utbildningar som följer grundutbildning för föreorenade områden. Specialteman som utgår från kommunernas önskemål förekommer. Länsstyrelsen skickar ut information innan med aktuella teman.	Länets kommuner (samtliga kommuner i samverkans- området)	Mål att ha två Skype- träffar per år vår och höst. 2023 blir det tre träffar	Miljö- och hälsa Kontaktper- son Arvid Lundberg	Norrläns- samverkan
EBH/föreorenade områden: Stödja kommunernas strategiska arbete med föreorenade områden	2023 2024	Vägleda för strategiskt arbete och stödja kommunerna i arbetet med att upprätta fastställda handlingsplaner eller motsvarande styrdokument för arbetet med tillsyn av prioriterade föreorenade områden. Planen är att prioritera kommuner med stort behov och/eller många prioriterade föreorenade områden och att anpassa vägledningen utifrån kommunernas olika förutsättningar. Vägledningen kan utföras som fysiska eller digitala besök. Målgrupp kan vara såväl miljöinspektörer som representanter för politisk nämnd. Planen är att löpande besöka två kommuner per år. Under 2023 kommer Robertsfors och Lycksele att besökas. Utformning och vilka som medverkar anpassas efter kommunens önskemål och behov.	Länets kommuner (fokus prioriterade kommuner)	Vår: Lycksele Höst: Robertsfors	Miljö och hälsa Kontaktper- son Arvid Lundberg	
EBH/föreorenade områden: Länsgemensamt tillsynsprojekt inom	2023 2024	Länsstyrelsen tar fram lämpligt material och skickar en inbjudan till kommunerna för att de själva ska kunna arbeta med en utvald bransch som är prioriterad och berör flertalet	Länets kommuner	Höst	Miljö- och hälsa	

föreorende områden med inventering av prioriterade objekt inom en utpekad bransch		<p>kommuner. Kommunerna driver projektet själva men länsstyrelsen ansvarar för att boka uppstartsmöte och uppföljningsmöte.</p> <p>Syftet är i första hand att få till stånd inventeringar, men kan även identifiera objekt prioriterade för åtgärdskrav eller lämpliga bidragsobjekt.</p>			Kontaktperson Arvid Lundberg	
EBH/föreorende områden: Informationsinsats om § 28 anmälningar (fokusområde inom Nationell tillsynsstrategi för tillsyn enligt miljöbalken)	2023 2024	<p>Naturvårdsverket ska under 2023 göra en översyn av tillsynsvägledningmaterialet kopplat till anmälan om avhjälpandeåtgärder. Översynen omfattar vägledningmaterialet inom riskbedömningar, representativa halter samt platsspecifika riktvärden.</p> <p>När materialet är på plats kommer kommunerna att bjudas till en digital informationsträff.</p>	Länets kommuner		Miljö- och hälsa Kontaktperson Arvid Lundberg	
EBH/föreorende områden: Samordning och vägledning om PFAS-föreorende områden	2023 2024	<p>Naturvårdsverket och flertalet andra berörda myndigheter har ett uppdrag att förbättra kunskaper om PFAS-föreorende och åtgärder.</p> <p>Kommunerna bjuds in till en informationsinsats över Skype med en kortare dragning om detta.</p>	Länets kommuner		Miljö- och hälsa Kontaktperson Arvid Lundberg	Möjligen ett pass under Norrlänssamverkan
Täkter: Täckträff - endagsträff med	2023	Samordning, aktuella frågor m.m. Utskick med mer detaljerat program kommer senast i februari.	Länets kommuner som har tagit	3 maj	Land och vatten	

täkthandläggare, troligtvis i Skellefteå			över täkt-tillsyn på B-anläggningar		Kontaktperson Anna Modig	
Samarbetsyta - Miljösamverkan Västerbotten	2023	Skapa en samarbetsyta för inspektörer på kommunen som jobbar med tillsyn enligt miljöbalken. Syftet med denna yta är att hjälpa varandra i frågor som rör miljöfarliga verksamheter och på så sätt skapa samsyn inom länet. Länsstyrelsen ansvarar för samarbetsytan och hjälper till och vägleder i aktuella frågor.	Länets kommuner	Lansering senast 1 april. Utvecklas därefter löpande	Tillsynsvägledningsgruppen. Kontaktperson Hans Sandberg	
Vattenförvaltning: Kunskapshöjande projekt om vattenförvaltning och Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för vatten samt att praktiskt arbeta med tillsynsåtgärder enligt åtgärdsprogrammet	2023 2024	Kommunerna i länet erbjuds att vara med i ett kunskapshöjande projekt om vattenförvaltning och Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för vatten. Steg 1 är ett digitalt uppstartsmöte. Steg 2 innebär att de kommuner som vill sedan får jobba med en eller två vattenförekomster i sin kommun och bedriva tillsyn på verksamheter inom avrinningsområden utifrån utvalda vattenförekomster. Avstämningar kan göras löpande. Aktiviteten svarar upp mot länsstyrelsernas åtgärd 4 i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram: Tillsynsvägledning till kommuner och mot kommunernas åtgärd 2: Miljötillsyn och prövning.	Länets kommuner	Start våren. Pågående 2023 och 2024	Tillsynsvägledningsgruppen. Kontaktperson Daniel Knutsson	Enheten för miljöanalys + Vattenmyndigheten (Bottenviken eller Bottenhavet)
Hälsoskydd: Tillsyn hälsoskydd	2023	Preliminärt kombineras aktiviteten med en träff om små avlopp och genomförs då som en fysisk träff. Det kan också bli som ett pass vid miljödagen.	Länets kommuner	Höst	Kontaktperson Hans Sandberg	

Små avlopp: Tillsyn små avlopp	2023	Preliminärt kombineras aktiviteten med en träff om hälsoskydd och genomförs då som en fysisk träff. Det kan också bli som ett pass vid miljödagen.	Länets kommuner	Höst	Kontaktperson Hans Sandberg	
Nationell strategi för miljöbalkstillsyn: Kvalitetssäkrad kontroll - utsläpp till vatten	2023	Syftet är att verksamhetsutövarna får ökad kunskap om och förbättrad kvalitet på provtagning och flödesmätning vid avloppsreningsverk, vilket ska ske genom tillsyn. Länsstyrelsens aktivitet är ett uppstartsmöte via Skype, när vägledning och FAQ är klar. Vid denna träff tas även allmänna frågor om tillsyn av avloppsreningsverk (B-, C- och U) upp.	Länets kommuner	När Naturvårdsverkets vägledning och FAQ är klar	Kontaktperson Hans Sandberg	Vi bjuder in länsstyrelsen Västernorrland och kommunerna i Västernorrland om de vill vara med
Nationell strategi för miljöbalkstillsyn: Masshantering	2023	Länsstyrelsen samordnar ett antal kommuner i en tillsynsaktivitet. Uppstart via Skype.	Länets kommuner	Efter det att Naturvårdsverket har initierat tillsynskampanj	Kontaktperson Anna Rudolfsson	Vi bjuder in länsstyrelsen Västernorrland och kommunerna i Västernorrland om de vill vara med
Nationell strategi för miljöbalkstillsyn: Återvinning av avfall så att det upphör att vara avfall	2023	Gemensam uppstart via Skype för tillsyn utifrån anteckningsskyldigheten enligt avfallsförordningens 6 kap. 5 § och 7 kap. 7 §.	Länets kommuner	Höst	Kontaktperson Anna Rudolfsson	Länsstyrelsen Västernorrland anordnar. Västerbotten

						erbjuds att deltaga
Illegal avfallshantering: Tillsynsvägledning inom avfallsområdet i syfte att förebygga och motverka brottslighet	2023 2024	Praktiskt stöd till de kommunala miljöinspektörerna när det kommer till brottslighet kopplat till avfall. Samordna arbetet mellan kommunerna i länet och Polismyndigheten. Naturvårdsverket planerar under 2023 tillsynsvägledningsinsatser avseende uppsökande tillsyn riktat mot illegal avfallshantering. Eventuellt kan det behövas en informationsinsats över Skype med en kortare dragning om detta beroende på hur Naturvårdsverket väljer att lägga upp arbetet.	Länets kommuner		Kontaktperson Leena Sædén	
Dagvatten	2023	Eventuellt en handläggartreff med inriktning på dagvatten. Ordnas av länsstyrelsen Västernorrland där länsstyrelsen och kommunerna i Västerbotten i så fall erbjuds att vara med.	Länets kommuner		Kontaktperson Daniel Knutsson	Gemensam med länsstyrelsen Västernorrland. Länsstyrelsen Västernorrland samman kallande
Miljödagar, två dagar fysisk träff	2024	Tillsynsvägledning med teman som bestäms av behovsbedömning/ önskemål.	Länets kommuner	Höst	Alla grupper	

Miljödag, fysisk träff	2023	Tillsynsvägledning med teman som bestäms av behovsbedömning/ önskemål. Genomförs eventuellt i samband med en hälsoskydds/avloppdag.	Länets kommuner	Höst	Miljö- och hälsa Kontaktperson Daniel Knutsson	
Uppföljning och utvärdering av operativ tillsyn						
Kommunbesök: Uppföljning och utvärdering inom miljö- och hälsoskyddsområdet samt granskning av överlåten tillsyn	2023 2024	Målet är att genomföra två kommunbesök under våren samt två besök under hösten. Planerade besök 2023: Bjurholm, Åsele, Dorotea och Vännäs. Planerade besök 2024: Skellefteå, Umeå, Vindeln och Vilhelmina. Tiden för besök av olika kommuner kan komma att ändras om förutsättningar förändras. En långsiktig plan är att alla kommuner i länet får ett besök minst vart fjärde år. 2021 besöktes Sorsele och Malå/Norsjö. 2022 besöktes Lycksele, Nordmaling, Storuman och Robertsfors.	Förv. chef, nämnsordf., kommunalråd och tjänstemän	Vår: Bjurholm och Åsele Höst: Dorotea och Vännäs	Miljö- och hälsa	Prövning, Land och vatten